

AMO.CZ

PROSINEC 2017

BACKGROUND REPORT | XXIII | OSN | DISEC | II

Vliv ozbrojených konfliktů na kulturu a životní prostředí

PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT | WWW.STUDENTSUMMIT.CZ

1 Úvod

Chceme, aby po sobě vojáci na bitevním poli sbírali odpadky? Zní to možná úsměvně, ale problematika munice a zbraní zanechaných na bitevním poli je také součástí tohoto tématu. Hlavní otázkou ovšem je, zda má smysl hledět na životní prostředí a kulturu a jejich ochranu, pokud v ozbrojeném konfliktu umírají a trpí lidé. Není jejich ochrana přednější a nejsou jiné ztráty pouze vedlejší a tím pádem zanedbatelné?

Je na každém státu určit význam této problematiky, ale mezinárodní společenství dnes hledí na dopady ozbrojených konfliktů komplexně a nelze tedy jednu část zanedbat. Životní prostředí je základem pro obživu civilního obyvatelstva a jeho stav určuje, jak rychle se stát po válce vzchopí a začne znovu fungovat. Stejně tak zranitelné je i kulturní dědictví, základ společné historie národa, který ho pohání kupředu. U kultury se zaměříme na kulturní památky materiální, které jsou ohroženy přímo a které lze i přímo chránit, zatímco u nemateriálních památek (tance, slavnosti, zvyky) jejich existence závisí na lidech, kteří je znají a provozují.

2 Taktika spálené země

Tato válečná taktika, nejvíce proslavená během Napoleonova tažení do Ruska, se používá už od počátku vedení válek. Jejím cílem je oslabit nepřítele útokem na zdroje surovin, znehodnotit je a tím pádem znemožnit budoucí zásobování. Při stahování vlastních jednotek jsou poškozovány zdroje na vlastním nebo momentálně ovládaném území, které padnou do rukou nepřítele. Může se jednat o zdroje jídla (zemědělská půda), vody (vodní nádrže, říční toky), energie (elektrárny), nerostných surovin (ropné vrty, doly) nebo o prostředí umožňující úkryt (lesy, obydlí)¹

Taktiku spálené země použil úspěšně mj. i unijní generál Sherman během americké občanské války, kdy zničením bavlníkových plantáží a farem v Georgii a odvezením potravin oslabil přicházejícího protivníka – armádu Konfederace –, a to aplikací taktiky na jeho vlastním území.^{1,2,3}

Podobně jako na životní prostředí by se přeneseně taktika spálené země dala aplikovat na kulturní památky, které jsou během konfliktu buď ničeny, nebo rozkrádány. Ničeny jsou za účelem odstranění materiálních důkazů existence určité skupiny obyvatel. "Masové zabíjení a ničení kulturních památek jsou jednoduše dva různé stupně ve stejném násilném procesu etnické čistky a genocidy."⁴ Útok na památky má více než materiální spíše psychologický dopad, protože historické artefakty a stavby jsou součástí kultury a historie daného národa nebo náboženské skupiny a po jejich zničení se nedají nahradit.⁵ Taktika spálené země se zde uplatňuje ne jako zpřetrhání možností zásobování, ale jako zpřetrhání vazeb národa s historií.

3 Životní prostředí a kultura v kontextu odzbrojování a mezinárodní bezpečnosti

Problematikou životního prostředí se v první řadě zabývá Program OSN pro životní prostředí (UNEP), který ji řeší v rámci Environmentálního shromáždění OSN (UNEA), a obdobně se kulturním dědictvím zabývá Organizace pro vzdělání, vědu a kulturu (UNESCO). Ovšem rozdílná je situace v době míru a v době války, kdy je zajištění ochrany památek obtížnější a navíc musí taková ochrana počítat i s rizikem vojenského útoku

¹ Taktikou spálené země jsou zasaženi i civilní obyvatelé, podle slov generála Shermana nebojovali pouze s armádou nepřítele, ale i jeho lidmi a museli i je nechat pocítit tvrdou ruku války, aby na válku zanevřeli.

První výbor se dlouhodobě věnuje problematice různých typů zbraní a jejich použití,⁶ s čímž právě jejich vliv na okolní prostředí souvisí. Zároveň se zabývá riziky pro mezinárodní bezpečnost, které představuje např. financování terorismu z prodeje památek a artefaktů na černém trhu.⁷

4 Životní prostředí a kultura během konfliktu

Poškození životního prostředí a kulturních památek může mít dalekosáhlé důsledky i po ukončení konfliktu a uzavření příměří. K jejich poškození během konfliktu může dojít buď úmyslně (taktika spálené země), nebo jako vedlejší účinek při použití zbraní zaměřených na jiné cíle.

4.1 Životní prostředí

DISEC se následujícími body zabýval v minulosti jednotlivě a často v jiné souvislosti než s vlivem na životní prostředí. Namísto je tedy vznik uceleného dokumentu, který by se věnoval primárně vlivu zbraní a jejich cílení na životní prostředí.

4.1.1. JADERNÉ ZBRANĚ A JADERNÉ ZKOUŠKY

Jaderné zbraně jsou nejničivější zbraně na světě. Jediná hlavice může zničit celé město, zabít miliony lidí a přitom poznamenat životní prostředí na desetiletí dopředu. V boji byly použity pouze dvakrát, a to v Japonsku během druhé světové války. Dnes podle Arms Control Association existuje přibližně 15 000 jaderných hlavíc, z nichž více než 90 % patří Ruské federaci a USA dohromady.⁸

Při použití jaderných zbraní dochází k okamžité explozi, která spálí vše v dosahu jednotek čtverečních kilometrů. Do okolí uniká radioaktivní záření a radioaktivní částice⁹ jsou odnášeny větrem na vzdálenosti tisíců kilometrů, kde kontaminují vegetaci, kterou se živí živočichové.

Kromě samotného použití jsou pro životní prostředí škodlivé i jaderné zkoušky, během kterých radiace a radionuklidy také unikají do prostředí. Podzemní zkoušky částečně eliminují hrozbu úniku radionuklidů do vzduchu, ale naopak vyvolávají zemětřesení.^{10,11,12} V dnešní době vyspělé státy s jadernými zbraněmi používají místo samotných zkoušek počítačové simulace.

Během konfliktu je důležité také zajistit zabezpečení jaderných elektráren, jaderného materiálu a odpadu, který může být zneužit k výrobě tzv. "špinavých bomb" nebo rozkraden civilisty.ⁱⁱ⁻¹³

4.1.2. CHEMICKÉ ZBRANĚ

Chemická zbraň je definována jako jakákoli toxická chemikálie nebo její prekurzorⁱⁱⁱ, která svým působením může způsobit smrt, zranění, dočasnou pracovní neschopnost nebo podráždění smyslů. Munice nebo zařízení k přenosu chemikálií, prázdné či plné, jsou také chemickými zbraněmi.¹⁴ Mezi nejznámější chemické zbraně patří chlor, fosgen, lewisit a sarin. Často se klasifikují podle účinku na lidský organismus, ale při použití poškozují také životní prostředí, jelikož se tyto sloučeniny často běžně používají jako herbicidy^{iv,15}

Chemické zbraně jsou nejznámějším případem úmyslného útoku na životní prostředí. Během války ve Vietnamu mezi lety 1962 a 1971 použily USA miliony litrů tzv. Agent Orange herbicidu, aby zničily úrodu a tropické pralesy, kde se protivníci

ⁱ Nejčastěji používané radionuklidy Uran-235 a Plutonium-239 se štěpí na různé produkty - nejméně škodlivější pro člověka jsou Cesium-137 s poločasem rozpadu 30 let, Stroncium-90 s 28 lety a Iod-131 s 8 dny.

ⁱⁱ Při válce USA proti Iráku v roce 2003 byly z jaderné elektrárny ukradeny barely s radioaktivním materiálem, lidé potřebovali nádoby k přepravování jídla a vody a uran z barelů vysypali do řeky

ⁱⁱⁱ výchozí látka, částice, z níž vzniká chemickou přeměnou výsledný produkt.

^{iv} přípravky určené k hubení rostlin (plevelů)

ukrývali. Zbytky jedovatých látek prosákly do podzemních vod a kontaminovaly je. Důsledky tohoto útoku jsou patrné dodnes, kdy se rodí děti s fyzickým i mentálním postižením.¹⁶

4.1.3. BIOLOGICKÉ ZBRANĚ

Podstatou biologických zbraní je šíření choroboplodných organismůⁱ nebo toxinůⁱⁱ, které poškozují nebo zabíjejí lidi, zvířata nebo rostliny. Téměř kterýkoli organismus nebo toxin způsobující onemocnění může být použit k výrobě biologické zbraně, přičemž jeho vlastnosti mohou být vylepšeny za účelem lepší masové produkce, ukládání nebo šíření. Samotný dopravní mechanismus je také pokládán za biologickou zbraň. V minulosti proběhly snahy použít jako biologické zbraně např. antrax, botulotoxin, mor nebo neštovice. Při propuknutí onemocnění je často obtížné určit, jestli jde o přirozený výskyt dané nemoci, nehodu nebo právě záměrné použití.¹⁷

4.1.4. DALŠÍ ZBRANĚ¹⁸

Mezi konvenčními zbraněmi se škodlivým efektem na životní prostředí najdeme i zápalné zbraně, miny nebo pasti^{iii,19} a podobná zařízení. Typickou zápalnou zbraní je napalm, který byl použit ke spálení vegetace během války ve Vietnamu.^{iv,20} U min, pastí a podobných zařízení je největším problémem jejich odstranění po ukončení konfliktu. Ostatní konvenční zbraně s výjimkou min, pastí a podobných zařízení jsou označovány jako tzv. výbušné pozůstatky války^v a patří sem munice obsahující výbušniny, která byla použita a selhala anebo byla opuštěna a zanechána na bojišti. Všechny neodstraněné a aktivní zbraně mohou ohrozit civilisty i živočichy, kteří je omylem odpálí či aktivují.²¹

V poslední době se DISEC navíc zabývá otázkou možných negativních účinků munice obsahující ochuzený uran na zdraví a životní prostředí. Problémem není radioaktivita,^{vi,22} ale spíše toxicita uranu, který se po zásahu cíle dostává do prostředí v podobě prachu.²³ Ohledně této otázky panuje mezi státy rozpor, protože tuto municí některé státy stále aktivně používají.^{vii}

4.2 Kultura

První výbor se zatím nikdy dopadem války na kulturu nezabýval, ale pokud hovoříme o samotném průběhu konfliktu, tak jsou materiální kulturní památky častým terčem útoků. Jsou zdrojem kultury, tradic a identity národa a předcházení jejich poškození vytváří kladný vztah k bojující straně, a naopak úmyslné cílení na ně podporuje nenávisť. Právě proto by DISEC měl chápat památky nejen jako nenahraditelné objekty, které záměrně někteří využívají k úkrytu nebo jako základny, ale zároveň jako příležitost pro dialog mezi bojujícími stranami při jejich společné ochraně a přesunu.

ⁱ bakterie, viry, priony, riketsie, houby, ale i hmyz

ⁱⁱ škodlivé látky produkované zvířaty, rostlinami nebo mikroorganismy a jim podobné látky vyráběné uměle

ⁱⁱⁱ V angličtině booby trap je "jakýkoli mechanismus nebo materiál určený k zabití nebo zranění a který se spustí nečekaně, když osoba naruší nebo přistoupí ke zdánlivě neškodnému předmětu nebo provede zdánlivě bezpečný úkon".

^{iv} Napalm je gelovitá látka vzniklá smícháním kyseliny naftenové a palmitové s benzínem, moderní verze Napalm B je tvořen polystyrenem, benzenem a benzínem, napalm je vysoce přilnavý a nelze ho uhasit vodou, hoří dlouho a pomalu teplotou 800-1200°C, produkuje hustý černý dým a spotřebovává velké množství kyslíku, poprvé byl použit USA během druhé světové války a poté v korejské válce.

^v Explosive Remnants of War

^{vi} Ochuzený uran je o 40 % méně radioaktivní než normální uran, ale stejně jedovatý.

^{vii} Státy, které hlasovaly proti projednávání tohoto bodu, jsou Česká republika, Izrael, Francie, Nizozemí, Spojené království a Spojené státy americké.

5 Právní úprava a přijaté dokumenty

5.1 Kultura

5.1.1. MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO²⁴

Hlavním zdrojem pro pravidla ochrany památek v ozbrojených konfliktech je mezinárodní humanitární právo, právo ozbrojených konfliktů. Tvoří ho smlouvy, ale také nepsané obyčeje.

5.1.2. HAAGSKÁ ÚMLUVA A DODATKOVÉ PROTOKOLY (1954)²⁵

Základním kamenem pro ochranu památek v době ozbrojeného konfliktu se stala Haagská úmluva o ochraně kulturních objektů v případě ozbrojeného konfliktu z roku 1954 společně se svými dvěma dodatkovými protokoly z let 1954 a 1999.^{i,26} Reagovala na nedostatečnou ochranu památek za 2. světové války.

Cílem úmluvy bylo zajištění toho, že movité i nemovité materiální kulturní památky budou hlídány a respektovány jako společné dědictví lidstva. Ty objekty, jež neslouží k vojenským účelům a splňují podmínky kulturní památky, mají být během ozbrojených konfliktů chráněny, a to i při okupaci jiným státem.

5.1.3. DEFINICE KULTURNÍ PAMÁTKY A ZPŮSOBY JEJÍ OCHRANY

Podle této úmluvy je kulturní památkou movitý nebo nemovitý majetek velkého významu jako historicky významné nebo architektonicky zajímavé stavby, archeologické památky, vědecké sbírky, knihy a umělecká díla, stejně jako jejich reprodukce. Památkami jsou i budovy určené k uskladnění výše zmíněných movitých památek jako muzea, knihovny a archivy.²⁷ Status kulturní památky není závislý na umístění památky na Seznamu světového dědictví UNESCO. UNESCO nicméně kromě Seznamu světového dědictví vede i Seznam světového dědictví v ohrožení, kam se řadí památky ohrožené mimo jinéⁱⁱ i ozbrojeným konfliktem a válkou.^{28,29} Úmluva a poté hlavně Druhý dodatkový protokol zřizují tři způsoby ochrany památek:³⁰

- ochrana – týká se všech památek spadajících do výše zmíněné definice kulturní památky;
- speciální ochrana (special protection) – je určena pro úkryty, kam se přesouvají mobilní kulturní památky v době ozbrojeného konfliktu, musí být v dostatečné vzdálenosti od velkých průmyslových center a strategických cílů^{iii,31}, jejich seznam je uváděn jako Register of Cultural Property under Special Protection;
- rozšířená ochrana (enhanced protection) – rozšířenou ochranu si zasluhují památky největšího významu pro lidstvo, které mají už na národní úrovni vysoký stupeň ochrany, jejich seznam je uváděn jako List of Cultural Property under Enhanced Protection.

5.1.4. OCHRANA PAMÁTEK PŘED KONFLIKTEM

Příprava ochrany během míru zahrnuje vytvoření seznamu památek, přípravu nouzové evakuace movitých kulturních památek a nalezení vhodného náhradního uskladnění.

ⁱ První dodatkový protokol upravuje pravomoci a povinnosti státu, který okupuje území s kulturními památkami nebo se mu dostanou do vlastnictví a následné nakládání s památkami po ukončení konfliktu, Druhý dodatkový protokol zřizuje kategorii rozšířené ochrany kulturních památek, fond a komisi, která ho spravuje a která nabízí státům asistenční služby.

ⁱⁱ Dalšími faktory jsou zemětřesení a jiné přírodní katastrofy, znečištění, nekontrolovaná urbanizace a nekontrolovaný vývoj turismu.

ⁱⁱⁱ letiště, vysílací stanice, velký přístav nebo železniční stanice, hlavní dopravní komunikace

Státy by také měly zvážit³² označení daných důležitých budov a monumentů jednoduše rozeznatelným znakem úmluvy,^{i,33} vyčlenění speciální jednotky ve svých vojenských silách pro ochranu kulturního dědictví, zavedení sankcí za porušení úmluvy a propagování úmluvy ve společnosti.³⁴

5.1.5. OCHRANA BĚHEM KONFLIKTU

Během ozbrojeného konfliktu stát na svém území chrání vlastní památky, avšak i při útoku na cizí stát musí brát na zřetel jistá pravidla. Útočící státⁱⁱ musí podniknout všechny kroky k ověření, zda cíl útoku není kulturní památkou. Je zakázáno zaútočit na kulturní památku s výjimkou krajního případu, kdy není jiné cesty k získání stejné vojenské výhody.^{iii,35} Pokud se jedná o památku s rozšířenou ochranou, musí před útokem být protější strana varována, požádána, aby stavbu opustila, a musí jí být poskytnut čas. Je zakázáno provést útok, který může druhotně poškodit kulturní památku. Pokud není jiné cesty k získání stejné vojenské výhody, tento zákaz neplatí, ale musí se podniknout veškeré kroky k minimalizaci vedlejších škod.³⁶

Během okupace musí okupující stát v nejširší možné míře podpořit úřady okupovaného území v ochraně místních kulturních památek a zamezit a předejít nezákonnému exportu kulturních památek, přesunu jejich vlastnictví a archeologickým vykopávkám.³⁷

5.1.6. MEZINÁRODNÍ TRESTNÍ PRÁVO

Dalším zdrojem pro ochranu památek během ozbrojeného konfliktu je mezinárodní trestní právo, část mezinárodního práva, která se zabývá trestní odpovědností jednotlivců a práv a povinností států ve vztahu k ní. Není důležité mít přijaté smlouvy, ale také mechanismus a orgány, které je budou vynucovat a trestat jejich porušení.³⁸

5.2 Válečné zločiny

Válečný zločin je porušení mezinárodního humanitárního práva, které umožňuje původce trestně stíhat v rámci mezinárodního trestního práva. Může být vyšetřován před národním trestním soudem, případně před Mezinárodním trestním soudem či tribunálem.³⁹ Podle Římského statutu^{iv} je válečným zločinem mimo jiné úmyslný přímý útok proti budovám určeným k náboženství, vzdělání, umění, vědě nebo charitativním účelům, historickým monumentům, nemocnicím a místům kde jsou shromažďováni ranění, za předpokladu, že nejsou využívány k vojenským účelům.⁴⁰

U Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii bylo takto potrestáno mj. bombardování historického centra Dubrovníku v roce 1991.⁴¹ Zlomovým momentem bylo loňské odsouzení Ahmeda al-Faql al-Mahdiho, který v roce 2012 stál za útokem na mauzolea a mešity v Timbuktu v Mali. Byl stíhán Mezinárodním trestním soudem pouze z důvodu ničení kulturních památek, na čemž je vidět, že i ničení památek bez spojitosti s dalšími zločiny se trestá.⁴²

5.3 Zločiny proti lidskosti

Pokud je ničení kulturních památek součástí širokého nebo systematického útoku proti civilnímu obyvatelstvu, může být pokládáno i za zločin proti lidskosti.⁴³

ⁱ Památky pod ochranou a rozšířenou ochranou se značí jedním symbolem úmluvy, památky pod speciální ochranou a během svého převozu se značí třemi symboly uspořádanými do trojúhelníku.

ⁱⁱ Útočníkem nemusí být vždy stát, ale i nestátní aktér, na kterého se ale nevztahují mezinárodní smlouvy uzavírané mezi státy, ale může být stíhán třeba za válečné zločiny.

ⁱⁱⁱ I v tomto případě je nutné ke schválení útoku osoby pověřené velením minimálnímu počtu vojáků odpovídajícímu jednou praporu.

^{iv} Zakládající dokument Mezinárodního trestního soudu v Haagu, byl přijat roku 1998 a vstoupil v platnost v roce 2002.

5.4 Úmluva o prostředcích k zákazu a zabránění nezákonného importu, exportu a přesunu vlastnictví kulturních památek (1970)

Kvůli porušování Haagské úmluvy byla v roce 1970 vytvořena dodatečná úmluva zabraňující rozkrádání movitých kulturních památek. Náplní této dohody je vystavování exportních certifikátů, inventura, monitorování obchodu a vystavování pokut a sankcí státům, respektive osobám, zodpovědným za porušení zákazů stanovených v této dohoděⁱ. Napomáhá také napravovat již spáchané krádeže, a to vynucením transportu památky původnímu majiteli pod hrozbou podniknutí kroků, které mohou poškodit stát, jenž má propašované artefakty vydat.⁴⁴

5.5 Životní prostředí

5.5.1. PRVNÍ A DRUHÝ ŽENEVSKÝ PROTOKOL (1977)

Jedná se o dodatkové protokoly k ženevským úmluvám. Ačkoli již existující čtyři ženevské úmluvy zabývající se ochranou obětí během ozbrojeného konfliktu, až právě protokoly zakazují používat metody, které mají nebo by mohly způsobit rozsáhlé, dlouhotrvající a vážné poškození životního prostředí.^{45,ii} Nesmí se útočit na objekty nezbytné pro přežití civilního obyvatelstva jako zdroje potravin, zemědělské plochy a zásobárny pitné vody. Dále se nesmí zaútočit na instalace obsahující nebezpečné látky, ani pokud jsou využívány pro vojenské účely, jestliže by tyto látky mohly uniknout a způsobit těžké ztráty mezi populací.⁴⁶

5.5.2. PÁTÁ ŽENEVSKÁ ÚMLUVA

Kvůli narůstající potřebě chránit životní prostředí i během konfliktů byla uspořádána v roce 1991 konference v Londýně, která se měla zabývat přípravou 5. ženevské úmluvy o ochraně životního prostředí během ozbrojeného konfliktu. Tehdejší snahy však selhaly kvůli rozporům ohledně efektivity nové úmluvy – zda se státy nebudou snažit o co nejmírnější regulace a nulové povinnosti a který právní orgán se bude starat o státy, které nejsou účastníky konfliktu, ale jejich životní prostředí je jím ovlivněno. Zároveň vyvstaly obavy ohledně současného uplatňování mezinárodního humanitárního a environmentálního práva. Debatu ukončil Mezinárodní Červený kříž s myšlenkou se hlouběji věnovat jednotlivým aspektům a již existujícím dohodám. Lekce z tohoto selhání jsou:

- nesnažit se obsáhnout vše najednou – životní prostředí je široké, složité téma, zasahující do mnoha oblastí, které nelze vyřešit jako celek – situace v míru a konfliktu není stejná;^{iii,47,48}
- toto důležité téma si žádá řešení, ale nemělo by být příliš složité ani se neodkazovat na již existující dokumenty a stagnovat;
- je v pořádku vybírat a míchat – životní prostředí je průřezové téma, jen je třeba správně kombinovat ochranu životního prostředí v době míru, ochranu civilních objektů během konfliktu a problematiku zbraní;
- zapojit občanskou společnost a neziskové organizace se zaměřením od lidských práv a zdraví až po odzbrojení.⁴⁹

5.5.3. JADERNÉ ZBRANĚ A JADERNÉ ZKOUŠKY⁵⁰

- **Smlouva o nešíření jaderných zbraní (1970)**⁵¹ – stěžejní smlouva o zákazu proliferace jaderných zbraní, rozděluje státy na vlastníky a nevlastníky jaderných zbraní, zakazuje vlastníkům předávat jaderné zbraně, kontrolu

ⁱ Tyto pokuty a sankce udělují státy této dohody podle článku 8 této dohody.

ⁱⁱ Protokoly reagovaly i na důsledky války ve Vietnamu.

ⁱⁱⁱ Mezi návrhy do nové úmluvy bylo i zřízení organizace Zelený kříž, která by se starala o ochranu životního prostředí.

nad nimi nebo jakoukoli jadernou vojenskou technologii nejadernýmⁱ státům.

- **Smlouva o částečném zákazu jaderných zkoušek** (1963)⁵² – zakazuje provádění jaderných zkoušek v atmosféře, ve vesmíru a pod vodou.
- **Smlouva o úplném zákazu jaderných zkoušek** (ještě neplatíⁱⁱ)⁵³ – zakazuje provádění všech jaderných zkoušek, i těch v podzemních dále se státy zavazují, že neumožní provádění jaderných zkoušek na svém území a nebudou v tom podporovat žádný jiný stát.
- **Smlouva o zákazu jaderných zbraní** (ještě neplatíⁱⁱⁱ)⁵⁴ – zakazuje vývoj, testování, skladování, výrobu, převod a užití nebo hrozbu užitím jaderných zbraní, požaduje i zničení jaderných nosičů, jako jsou balistické rakety, střely odpalované z ponorek nebo rakety a pumy shazované z letadel.
- **Rezoluce Valného shromáždění** vytvořená v DISEC **Humanitární příslib zakázat a odstranit jaderné zbraně**⁵⁵ a **rezoluce Valného shromáždění** vytvořená v DISEC **Humanitární dopad jaderných zbraní**⁵⁶ – v úvodní části obě zmiňují nevratný dopad jaderných zbraní mj. i na životní prostředí.

5.5.4. CHEMICKÉ ZBRANĚ⁵⁷

- **Úmluva o chemických zbraních** (1997)⁵⁸ – zakazuje chemické zbraně a požaduje jejich zničení ve stanovené lhůtě, o její implementaci se stará Organizace pro zákaz chemických zbraní⁵⁹, která od členských států dostává zprávy o průmyslových aktivitách souvisejících s chemickými zbraněmi. Kterýkoli stát může přijít s pochybnostmi o dodržování této úmluvy jiným státem a organizace vyśle inspekční tým. Všechny státy se zavázaly k možnosti náhlé inspekce a nemohou ji odmítnout⁶⁰.

5.5.5. BIOLOGICKÉ ZBRANĚ⁶¹

- **Úmluva o biologických a toxinových zbraních** (1975)⁶² – zakazuje biologické zbraně a stejně jako Úmluva o chemických zbraních zakazuje také používání toxinů, protože toxiny spadají do obou kategorií zbraní hromadného ničení. Zaměřuje se hlavně na látky poškozující lidský organismus, státy se v ní zavázaly poskytovat každoročně zprávy o aktivitách souvisejících s biologickými zbraněmi, o propuknutých nemocech a vědeckém pokroku⁶³.
- **Úmluva o zákazu vojenského nebo jakéhokoliv jiného nepřátelského použití prostředků měnících životní prostředí** (1977) – zahrnuje zákaz použití herbicidů a prostředků, které cíleně ovlivňují životní prostředí (vyvolávají zemětřesení, tsunami nebo změnu počasí apod.)⁶⁴.

5.5.6. DALŠÍ ZBRANĚ

- **Rezoluce DISEC schválená Valným shromážděním Vliv použití zbraní a munice obsahující ochuzený uran** (2007)⁶⁵ – vyzývá státy OSN, aby poslaly zprávu do rukou Generálního tajemníka o jejich zkušenostech se zbraněmi s ochuzeným uranem a případnými studiemi, ve zprávě mají uvést, kde a kolik takovýchto zbraní použily a poskytnout podporu při čištění kontaminovaných oblastí postižených států.⁶⁶
- **Zpráva Generálního tajemníka** obsahující zaslání zprávy od některých států (2016)⁶⁷.
- **Úmluva o určitých konvenčních zbraních**, dále jen CCW (1981)⁶⁸ – zakazuje nebo omezuje užití určitých konvenčních zbraní, které mají příliš

ⁱ Státy, které nevlastní jaderné zbraně.

ⁱⁱ Smlouva vstoupí v platnost až ji ratifikují Čína, Egypt, Írán, Izrael, USA, Indie, KLDK a Pákistán.

ⁱⁱⁱ Smlouva vstoupí v platnost až ji ratifikuje 50 států.

zraňující nebo nerozlišující efekt¹, mezi ně patří zbraně zanechávající v těle fragmenty nezjistitelné rentgenovým zářením, zápalné zbraně, miny, pastí a podobná zařízení, oslepující laserové zbraně a výbušné pozůstatky války.

- **Protokol II CCW o minách, pastech a podobných zařízeních** nezakazuje jejich použití, ale pouze je reguluje. Zakazuje použití těchto zbraní proti civilnímu obyvatelstvu a v nerozlišující míře, použití v obcích s vysokou koncentrací civilistů, kde neprobíhá pozemní boj, pokud nejsou použity varovné cedule, ploty nebo hlídky. Zakazuje použití pastí vypadajících jako běžné neškodné předměty nebo pastí napojených na mezinárodně uznávané ochranné symboly a značky, nemocné, zraněné nebo mrtvé lidi, hroby, lékařská zařízení, vybavení nebo vozidla, dětské hračky, předměty určené k výživě, zdraví, hygieně, oblečení nebo výuce dětí, jídlu a pití, kuchyňské nádobí kromě těch ve vojenských zařízeních, předměty náboženského rázu, historické stavby, umělecká díla a místa určená k uctívání a zvířata nebo jejich kostry. Účastníci konfliktu by měli zaznamenat umístění všech použitých min, pastí a podobných zařízení. Protokol zakazuje použití nezjistitelných protipěchotních min a min bez sebedestrukčního či deaktivčního mechanismu mimo oplocené a označené areály.⁶⁹
- **Protokol III CCW o zápalných zbraních** zakazuje použít zápalné zbraně proti vegetaci kromě případu, kdy je použita k úkrytu vojáků nebo je sama vojenským cílem.⁷⁰
- **Protokol V CCW o výbušných pozůstatcích války** doporučuje, jak s nimi nakládat po ukončení konfliktu. Pokud jejich uživatel má kontrolu nad zasaženým územím měl by označit, vyčistit, odstranit nebo zničit všechny výbušné pozůstatky války. Pokud uživatel nemá kontrolu nad zasaženým územím, měl by poskytnout technickou, finanční, materiální nebo personální pomoc zasažené oblasti a jejímu vlastníkovu.⁷¹
- **Úmluva o protipěchotních minách (1997)⁷²** – jinak také Ottawská úmluva nebo Smlouva o zákazu min, zakazuje použití, skladování, výrobu a převoz všech protipěchotních min a věnuje se jejich destrukci.⁷³

5.5.7. BOD AGENDY DISEC Č. 98 (NN) DODRŽOVÁNÍ ENVIRONMENTÁLNÍCH NOREM PŘI NAVRHOVÁNÍ A IMPLEMENTACI DOHOD O ODZBROJENÍ A KONTROLE ZBRANÍ

- Rezoluce DISEC přijatá Valným shromážděním (1995)⁷⁴ – je první rezolucí v této oblasti. Navrhuje zahrnutí stávajících environmentálních norem do procesu vzniku nových dokumentů zahrnujících odzbrojení a omezení zbraní, aby bylo zajištěno, že nové kroky nebudou škodit životnímu prostředí, a to zejména při destrukci zbraní, zdůrazňuje potřebu ochránit životní prostředí při destrukci chemických zbraní v rámci implementace Úmluvy o chemických zbraních. Pozdější rezoluce zdůraznily také vliv radiologických zbraní a odpadu na životní prostředí, žádaly o pokračování v souladu s životním prostředím při podnikání aktivit na Antarktidě, mořském dně a ve vesmíru

¹ Jedná se o užití zbraně, která zasahuje celé území či nerozlišuje mezi vojáky a civilisty např. kobercové bombardování, taková jednání jsou válečným zločinem a všechny státy světa se zavázaly ke stíhání jejich původců.

6 Závěr

Jak lze tedy zmírnit vliv ozbrojených konfliktů na životní prostředí a kulturu? V první řadě je třeba, aby o to všechny strany konfliktu stály, aby tedy již byly signatáři existujících smluv a dodržovaly je. Největším problémem je dnes absence sankcí a vymáhacího mechanismu.

Velmi dobrým nástrojem pro zamezení vedlejších škod je vytváření tzv. off-limit listů/no-target listů.^{i,75} Ty vytváří buď útočící strana na základě vlastních informací (při plánování by měla zmonitorovat co nejpodrobněji oblast útoku^{ii,76}) nebo může vzniknout z informací "domácího" státu, který zveřejní seznam vlastních památek. Při vzájemné spolupráci při ochraně památek se předchází jejich poškození. Stále ovšem platí, že pokud je památka využívána pro vojenské účely, tak pro ni většina pravidel pro ochranu památek neplatí.⁷⁷

Během konfliktu by se měly používat zbraně, které nebudou mít vážné vedlejší účinky na životní prostředí. Nelze samozřejmě zamezit poškození půdy od vojenských vozidel či plašení živočichů od výstřelů, ale volba přesnějších zbraní je na místě. Moderních technologií lze zneužít, ale také využít pro minimalizaci škod. Zbraně, které mají nejškodlivější účinky na životní prostředí, jsou zároveň ty, které nejvíce škodí obecně – zbraně hromadného ničení. Při implementaci existujících smluv je ale třeba nezapomínat na jejich škodlivý dopad právě i na takové civilní objekty jako životní prostředí. U některých zbraní, jako těch obsahujících ochuzený uran, je třeba jejich dopad teprve prozkoumat.

Otázky pro stanovisko

- Vlastní váš stát zbraně hromadného ničení (jaderné, chemické, biologické)?
- Podepsal váš stát výše zmíněné úmluvy o jaderných, chemických, biologických a určitých konvenčních zbraních, popřípadě proč některé nepodepsal?
- Používá váš stát zbraně nebo munici s ochuzeným uranem?
- Jak se staví k projednávání vlivu zbraní a munice obsahující ochuzený uran? Zaslal zprávu generálnímu tajemníkovi OSN?
- Byla někdy na území vašeho státu použita taktika spálené země?
- Nachází se na území vašeho státu historicky, kulturně nebo ekologicky významná památka? Je spojena s převládajícím náboženským přesvědčením vaší země?
- Podepsal váš stát Haagskou konvenci (z roku 1954)?
- Má váš stát nějaké památky zapsané na List of Cultural Property under Enhanced Protection? Označuje je symbolem úmluvy? Usiluje o zapsání nějakých památek?
- Má váš stát nějaké památky zapsané na Seznamu světového dědictví v ohrožení, a to z důvodu ohrožení ozbrojeným konfliktem?
- Je podle názoru vašeho státu ochrana životního prostředí a kultury během válečného konfliktu důležitá, nebo jsou to ztráty, které musíme připustit?

ⁱ Seznam kulturních památek a dalších staveb jako nemocnice, školy apod., kterým se při plánování útoků bude útočící strana snažit vyhnout a omezit vedlejší škody na nich.

ⁱⁱ Ať už vizuálně pomocí technologií - satelitů a dronů, tak faktograficky - vyhledání památek UNESCO, památek s rozšířenou a speciální ochranou, vyhledání památek na tzv. "tentative list" - památky, které se hlásí o zapsání na seznam UNESCO.

Otázky pro jednání

- Vliv jakých zbraní na životní prostředí by váš stát chtěl zahrnout do návrhu rezoluce?
- O kterých zbraních by se raději nezmiňoval, např. pokud je sám používá?
- Zavedl by váš stát povinné vytváření off-limit listů?
- Které objekty by se na ně měly zapisovat? Pouze kulturní nebo i přírodní památky?

Doporučené zdroje

Seznam památek s rozšířenou ochranou – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. List of Cultural Property under Enhanced Protection. 2014. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: http://www.unesco.org/culture/1954convention/pdf/Enhanced-Protection-List-2017_EN.pdf

Seznam památek se speciální ochranou – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. International register of Cultural Property under Special Protection. 2015. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/pdf/Register2015EN.pdf>

Stránky o zbraních s uranem včetně munice s ochuzeným uranem, přehled problematiky, nejvýznamnější uživatelé a výrobci těchto zbraní, novinky a přijaté dokumenty – International Coalition to Ban Uranium Weapons. Campaign Against Depleted Uranium. Gulf War Illness and Depleted Uranium. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.bandedpleteduranium.org/en/docs/84.pdf>

Stránky Úmluvy o chemických zbraních, přehled problematiky, seznam vlastníků chemických zbraní – Arms Control Association. The Chemical Weapons Convention (CWC) at a Glance. 2017. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/cwcglance>

Přehled největších ekologických katastrof – ENZLER, S.M. Environmental effects of warfare. The impact of war on the environment and human health. 2006. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.lenntech.com/environmental-effects-war.htm>

Seznam kulturního dědictví v ohrožení – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Worlds Heritage Convention. World Heritage in Danger. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/158/>

Přehled všech setkání DISEC včetně přijatých rezolucí a stanovisek jednotlivých států, zároveň se dají dohledat smlouvy zmíněné v tomto dokumentu (rovnou v nabídce vlevo nebo po rozkliknutí v části Others) a opět stanoviska jednotlivých států – Reaching Critical Will. First Committee of UN General Assembly. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.reachingcriticalwill.org/disarmament-fora/unga/2016>

Pro zájemce o **problematiku jaderných zbraní, přehled existujících smluv** – ŘÍHA, Michal. Budoucnost jaderného odzbrojování. DISEC. Asociace pro mezinárodní otázky. 2014. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Budoucnost-jadern%C3%A9ho-odzbrojov%C3%A1n%C3%AD-DISEC.pdf>

Pro zájemce o problematiku **ochrany památek během ozbrojeného konfliktu z pohledu UNESCO**, širší historický kontext a problematika Islámského státu – ZÍKA, Tadeáš. Ochrana kulturního dědictví v případě ozbrojeného konfliktu. UNESCO. Asociace pro mezinárodní otázky. 2015. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Ochrana-pam%C3%A1tek-v-p%C5%99%C3%ADpad%C4%B-ozbrojen%C3%A9ho-konfliktu.pdf>

Seznam použitých zdrojů

- ¹ GREENSPAN, Jesse. Why Napoleons' s Invasion of Russia Was the Beginning of the End. 2012. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.history.com/news/napoleons-disastrous-invasion-of-russia-200-years-ago>
- ² Was Sherman a War Criminal. Discerning History. 2014 [online]. [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <http://discerninghistory.com/2014/12/was-sherman-a-war-criminal/>
- ³ Sherman' s March to the Sea. History Scorched Earth. Civil War Trust. [online]. [cit. 2017-10-30]. Dostupné z: <https://www.civilwar.org/learn/articles/scorched-earth>
- ⁴ DANIELS, Brian I., WALASEK, Helen. Is the destruction of cultural property a war crime. 2016. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: <https://www.apollo-magazine.com/is-the-destruction-of-cultural-property-a-war-crime/>
- ⁵ Tamtéž
- ⁶ United Nations First Committee. Action On Draft Resolutions And Decisions Under Disarmament And International Security Agenda Items (Items 89 To 105): A/C.1/71/CRP.3/Rev.3. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ga/first/71/PDF/CRP_3_Rev_3.pdf
- ⁷ WATSON, Andrea. Islamic State and the blood antique. 2015. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/culture/story/20150402-is-and-the-blood-antique-trade>
- ⁸ Arms Control Association. Nuclear Weapons: Who Has What at a Glance. 2017. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: <https://www.armscontrol.org/factsheets/Nuclearweaponswhohaswhat>
- ⁹ U.S. Arms Control and Disarmament Agency. Worldwide Effects of Nuclear War. Radioactive Fallout. 1975. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: http://www.atomicarchive.com/Docs/Effects/wenw_chp2.shtml
- ¹⁰ Dodnes jich bylo provedeno více než 2000; United Nations Office for Disarmament Affairs. Nuclear Weapons. 2017. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/>
- ¹¹ Preparatory Commision of the Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty Organization. General Overview of the Effects of Nuclear Testing. 2012. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: <https://www.ctbto.org/nuclear-testing/the-effects-of-nuclear-testing/general-overview-of-theeffects-of-nuclear-testing/>
- ¹² MCKINNON, Mika. North Korea: When is an earthquake a nuclear test. 2016. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-asia-37582518>

- ¹³ ENZLER, S.M. Environmental effects of warfare. The impact of war on the environment and human health. 2006. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.lenntech.com/environmental-effects-war.htm>
- ¹⁴ Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons. Brief Description of Chemical Weapons, Chemical Weapon as defined by the CWC, CW Agent Group, Persistency Rate of Action. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: <https://www.opcw.org/about-chemical-weapons/what-is-a-chemical-weapon/>
- ¹⁵ Tamtéž
- ¹⁶ ADLEY, Jessica, GRANT, Andrea. The Environmental Consequences of War. 2003. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.sierraclub.ca/national/postings/war-and-environment.html>
- ¹⁷ United Nations Office at Geneva. What Are Biological and Toxin Weapons. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: [https://www.unog.ch/80256EE600585943/\(httpPages\)/29B727532FECBE96C12571860035A6DB?OpenDocument](https://www.unog.ch/80256EE600585943/(httpPages)/29B727532FECBE96C12571860035A6DB?OpenDocument)
- ¹⁸ BLEISE, A., P.R. DANESI a W. BURKART. Properties, use and health effects of depleted uranium (DU): a general overview. Journal of Environmental Radioactivity. 2003, 2003(64), 93–112. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.iaea.org/sites/default/files/properties.pdf>
- ¹⁹ Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices (Protocol II). [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: [https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/7607D6493EAC5819C12571DE005BA57D/\\$file/PROTOCOL+II.pdf](https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/7607D6493EAC5819C12571DE005BA57D/$file/PROTOCOL+II.pdf)
- ²⁰ SZCZEPANSKI, Kallie. Napalm and Agent Orange in the Vietnam War. 2017. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: <https://www.thoughtco.com/napalm-and-agent-orange-in-vietnam-war-195797>
- ²¹ United Nations Office at Geneva. The Convention on Certain Conventional Weapons. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/geneva/ccw/>
- ²² U.S. Department of Veterans Affairs. Public Health: Depleted Uranium. 2017. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: https://www.publichealth.va.gov/exposures/depleted_uranium/
- ²³ United Nations First Committee Press Release. Concerned About High-Alert Status of Nuclear Weapons, General Assembly Would Call for Decrease in Operational Readiness, by New Draft Approved in First Committee. GA/DIS/3357. 2007. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.un.org/press/en/2007/gadis3357.doc.htm>
- ²⁴ International Committee of the Red Cross. Advisory Service on International Humanitarian Law. What is International Humanitarian Law. 2004. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: https://www.icrc.org/eng/assets/files/other/what_is_ihl.pdf
- ²⁵ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. The 1945 Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict and its two (1954 and 1999) Protocols: Basic Texts. 2010 [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001875/187580e.pdf>
- ²⁶ Tamtéž.
- ²⁷ Tamtéž.

- ²⁸ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, Worlds Heritage Convention. World Heritage in Danger. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/158/>
- ²⁹ Vyhláška č. 94/1958 Sb. Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu a Protokolu k ní. 1958. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1958-94>
- ³⁰ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. The 1945 Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict and its two (1954 and 1999) Protocols: Basic Texts. 2010 [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001875/187580e.pdf>
- ³¹ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Protection of Cultural Property: Military Manual. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.unesco.nl/sites/default/files/uploads/Cultuur/PCPD/246633e.pdf>
- ³² Podle čl. 6 Hlavy I není označení znakem úmluvy povinné, ale usnadňuje identifikaci památek; Vyhláška č. 94/1958 Sb. Vyhláška ministra zahraničních věcí o Úmluvě na ochranu kulturních statků za ozbrojeného konfliktu a Protokolu k ní. 1958. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1958-94>
- ³³ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Protection of Cultural Property: Military Manual. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.unesco.nl/sites/default/files/uploads/Cultuur/PCPD/246633e.pdf>
- ³⁴ Tamtéž
- ³⁵ Tamtéž
- ³⁶ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Protection of Cultural Property: Military Manual. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.unesco.nl/sites/default/files/uploads/Cultuur/PCPD/246633e.pdf>
- ³⁷ Tamtéž
- ³⁸ Tamtéž
- ³⁹ Tamtéž
- ⁴⁰ Rome Statute of The International Criminal Court. 1998. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: http://legal.un.org/icc/statute/99_corr/cstatute.htm Část 1 Článek 8 Válečné zločiny Bod 2 (b) (ix)
- ⁴¹ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Protection of Cultural Property: Military Manual. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.unesco.nl/sites/default/files/uploads/Cultuur/PCPD/246633e.pdf> strana 4
- ⁴² COLLINS, Laura. Protecting Cultural Heritage: The International Criminal Court's Prosecution of Destruction of Cultural Property. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://hrbrief.org/hearings/protecting-cultural-heritage-international-criminal-courts-prosecution-destruction-cultural-property/>
- ⁴³ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Protection of Cultural Property: Military Manual. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.unesco.nl/sites/default/files/uploads/Cultuur/PCPD/246633e.pdf> strana 5
- ⁴⁴ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Illicit Trafficking of Cultural Property. Text of the Convention. 2017. [online]. [cit. 2017-

07-18]. Dostupné z: <http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/illicit-trafficking-of-cultural-property/1970-convention/text-of-the-convention/>

⁴⁵ International Committee of the Red Cross. The Geneva Conventions of 1949 and their Additional Protocols. 2014. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.icrc.org/en/document/geneva-conventions-1949-additional-protocols>

⁴⁶ ARKIN, William M. a DURRANT, Damian a CHERNI, Marianne. On Impact. Modern Warfare and the Environment. A Case Study of the Gulf War. 1991. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/1991/6/on-impact-modern-warfare-and.pdf> strana 210-212

⁴⁷ WEIR, Doug. Toxic Remnants of War. Whatever happened to the 5th Geneva Convention?. 2015. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: http://www.toxicremnantsofwar.info/whatever-happened-to-the-5th-geneva-convention/#_ftnref1

⁴⁸ Tamtéž

⁴⁹ Tamtéž

⁵⁰ United Nations Office for Disarmament Affairs. Nuclear Weapons. 2017. [online]. [cit. 2017-09-25]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/wmd/nuclear/>

⁵¹ Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons (NPT); United Nations Office for Disarmament Affairs. Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://disarmament.un.org/treaties/t/npt>

⁵² Partial Nuclear-Test Ban Treaty (PTBT); United Nations Office for Disarmament Affairs. Treaty Banning Nuclear Weapon Tests in the Atmosphere, in Outer Space and Under Water. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: http://disarmament.un.org/treaties/t/test_ban

⁵³ Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (CTBT); United Nations Office for Disarmament Affairs. Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://disarmament.un.org/treaties/t/ctbt>

⁵⁴ Treaty on the Prohibition of Nuclear Weapons (NWBT); United Nations Conference to Negotiate a Legally Binding Instrument to Prohibit Nuclear Weapons, Leading Towards their Total Elimination. Treaty adopted on 7 July 2017. 2017. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/ptnw/index.html>

⁵⁵ Humanitarian pledge for the prohibition and elimination of nuclear weapons; United Nations General Assembly. Humanitarian pledge for the prohibition and elimination of nuclear weapons. A/C.1/71/L.24. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N16/326/36/PDF/N1632636.pdf?OpenElement>

⁵⁶ Humanitarian consequences of nuclear weapons; United Nations General Assembly. Humanitarian consequences of nuclear weapons. A/C.1/71/L.23. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N16/326/17/PDF/N1632617.pdf?OpenElement>

⁵⁷ United Nations Office for Disarmament Affairs. Chemical Weapons. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/wmd/chemical/>

⁵⁸ Chemical Weapons Convention; Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons. Chemical Weapons Convention. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.opcw.org/chemical-weapons-convention/>

⁵⁹ Organization for the Prohibition of Chemical Weapons

⁶⁰ Organisation for The Prohibition of Chemical Weapons. Chemical Weapons Convention. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.opcw.org/chemical-weapons-convention/>

⁶¹ Biological Weapons Convention; United Nations Office for Disarmament Affairs. Biological Weapons. The Biological Weapons Convention. Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on their Destruction. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/wmd/bio/>

⁶² Tamtéž

⁶³ Meeting of the States Parties to the Convention on the Prohibition of the Development, Production and Stockpiling of Bacteriological (Biological) and Toxin Weapons and on Their Destruction. Advances in science and technology related to the Convention. BWC/MSP/2013/MX/INF.1/Rev.1. 2013. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/625/24/PDF/G1362524.pdf?OpenElement>

⁶⁴ ARKIN, William M. a DURRANT, Damian a CHERNI, Marianne. On Impact. Modern Warfare and the Environment. A Case Study of the Gulf War. 1991. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.greenpeace.org/international/Global/international/planet-2/report/1991/6/on-impact-modern-warfare-and.pdf>

⁶⁵ United Nations General Assembly. Resolution adopted by the General Assembly on 5 December 2007. Effects of the use of armaments and ammunitions containing depleted uranium. A/RES/62/30. 2008. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://undocs.org/A/RES/62/30>

⁶⁶ United Nations General Assembly. Resolution adopted by the General Assembly on 5 December 2016 [on the report of the First Committee (A/71/450)]. 71/70. Effects of the use of armaments and ammunitions containing depleted uranium. A/RES/71/70. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.bandepleteduranium.org/en/docs/240.pdf>

⁶⁷ United Nations General Assembly. Resolution adopted by the General Assembly on 5 December 2016 [on the report of the First Committee (A/71/450)]. 71/70. Effects of the use of armaments and ammunitions containing depleted uranium. A/RES/71/70. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://www.bandepleteduranium.org/en/docs/240.pdf>; dřívější zprávy dostupné z United Nations Office for Disarmament Affairs. Depleted Uranium. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/convarms/depleted-uranium/>

⁶⁸ Convention on Certain Conventional Weapons (CCW); United Nations Office at Geneva. The Convention on Certain Conventional Weapons. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: [https://www.unog.ch/80256EE600585943/\(httpPages\)/4FoDEF093B4860B4C1257180004B1B30?OpenDocument](https://www.unog.ch/80256EE600585943/(httpPages)/4FoDEF093B4860B4C1257180004B1B30?OpenDocument)

⁶⁹ Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices (Protocol II). [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: [https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/7607D6493EAC5819C12571DE005BA57D/\\$file/PROTOCOL+II.pdf](https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/7607D6493EAC5819C12571DE005BA57D/$file/PROTOCOL+II.pdf)

⁷⁰ Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Incendiary Weapons (Protocol III). [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z:

[https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/B409BCoDCFA0171CC12571DE005BC1DD/\\$file/PROTOCOL+III.pdf](https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/B409BCoDCFA0171CC12571DE005BC1DD/$file/PROTOCOL+III.pdf)

⁷¹ Protocol on Explosive Remnants of War (Protocol V). [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z:

[https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/\(httpAssets\)/5484D315570AC857C12571DE005D6498/\\$file/Protocol+on+Explosive+Remnants+of+War.pdf](https://www.unog.ch/80256EDD006B8954/(httpAssets)/5484D315570AC857C12571DE005D6498/$file/Protocol+on+Explosive+Remnants+of+War.pdf)

⁷² United Nations Office for Disarmament Affairs. Anti-Personnel Landmines Convention. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.un.org/disarmament/geneva/aplc/>

⁷³ Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and on Their Destruction. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.apminebanconvention.org/>

⁷⁴ Písmeno M - Observance of environmental norms in the drafting and implementation of agreements on disarmament and arms control; United Nations General Assembly. Resolutions adopted by the General Assembly. A/RES/50/70. 1996. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N96/760/63/pdf/N9676063.pdf?OpenElement>

⁷⁵ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Protection of Cultural Property: Military Manual. 2016. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <https://www.unesco.nl/sites/default/files/uploads/Cultuur/PCPD/246633e.pdf>

⁷⁶ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Tentative Lists. [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://whc.unesco.org/en/tentativelists/>

⁷⁷ United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. The 1945 Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict and its two (1954 and 1999) Protocols: Basic Texts. 2010 [online]. [cit. 2017-07-18]. Dostupné z: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001875/187580e.pdf>

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání čtyř klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO, EU a OBSE.

 www.studentsummit.cz	 www.facebook.com/studentsummit
 summit@amo.cz	 www.twitter.com/studentsummit
 www.instagram.com/praguestudentsummit	 www.youtube.com/studentsummitcz

---

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu a vzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

 +420 224 813 460	 www.facebook.com/AMO.cz
 www.amo.cz	 www.twitter.com/amo_cz
 info@amo.cz	 www.linkedin.com/company/amocz
 Žitná 608/27, 110 00 Praha 1	 www.youtube.com/AMOCz

Tereza Ondráčková

Autorkou je spolupracovnice Asociace pro mezinárodní otázky a členka přípravného týmu Pražského studentského summitu.

Background report je materiál pro žáky středních škol účastnících se Pražského studentského summitu. Všichni partneři projektu jsou uvedeni [zde](#).

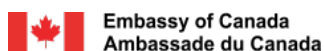
Generální partner
Pražského studentského summitu

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

TOP
partneři

Partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT

Mediální
partneři

Za
podpory

Vliv ozbrojených konfliktů na kulturu a životní prostředí